

GOEDE VRIJDAG

20 april 1962

Goedenavond, vrienden.

Aan het begin van deze avond wijs ik er op, dat wij niet alwetend of onfeilbaar zijn. Heden vraag ik allereerst uw aandacht voor een toespraak i.v.m.

GOEDE VRIJDAG

Wanneer de Goede Vrijdag gevierd wordt, geschiedt dit vaak wat sentimenteel. Mattheüs- en Johannes Passion worden al dan niet vermoord, kerkelijke gezangen klinken geheel de wereld door, terwijl van een ongeteld aantal kansels toespraken worden gehouden over Jezus' lijden. Steeds weer spreekt men vol gevoel over deze Goede Vrijdag, waarop men het ogenblik herdenkt, dat Jezus Gethsemane betrad en later ook de weg naar Golgotha moest gaan. In deze gedachtegangen wordt dan vaak iets van de moderne tijd en de meer actuele omstandigheden vervlochten. Toch gaat er in deze z.g. actuele beschouwingen veel van de werkelijkheid teloor. Er bestaat n.l. geen enkele werkelijke relatie tussen de vele vrome woorden, die op een dag als deze zo ruimschoots gesproken worden en de werkelijke inhoud van Jezus' leer. Wanneer men een groot man wil eren, dient men daarmee voorzichtig te zijn en niet teveel onwerkelijkheden te verkondigen. Wanneer het Jezus betreft, krijgt men de indruk, dat men algemeen stelt: "Over Jezus mogen wij alle dingen zeggen, want die staat toch boven ons...."

Wanneer ik op een avond als deze - evenals zovelen op deze wereld - Jezus' dood wil gaan herdenken, komen mij onwillekeurig enkele woorden van Shakespeare in de gedachten. Natuurlijk, de oorspronkelijke tekst wordt daarbij geparafraseerd, maar toch is deze parafrase passend voor de gelegenheid.

"Burgers, ik sta hier niet om Jezus te prijzen; ik ben gekomen om Hem te begraven. Jezus was een goed mens. Hij heeft ons Zijn leven en leer gegeven. Alles heeft Hij gegeven voor de mensheid, maar Annas en Kajafas hebben Hem schuldig bevonden. En Annas en Kajafas zijn achtenswaardige mensen". Ik spreek hier niet om Jezus te loven, maar om Jezus te begraven. Jezus heeft in zijn leven veel goeds gedaan. Steeds was Hij vol liefde, vol rechtvaardigheid. Hij predikte, dat men zijn vijanden moet beminnen. Hij leerde ons, dat, zo men ons op de rechterwang slaat, wij de linkerwang degene, die dit doet, toe moeten keren. Maar laat mij niet spreken van Jezus en Zijn leer, want Zijn leven en Zijn leer worden immers geoordeeld door mensen, die soldaten sturen in de naam van christendom, recht en vrijheid, om anderen te doden. En dezen zijn achtenswaardige mensen. Burgers, hoort mij aan. Ik ben hier niet gekomen om Jezus te loven, of te spreken van Zijn leven, maar om Hem te begraven. Velen noemden zich Zijn vrienden en velen noemen zich Zijn volgelingen, maar zij, die zich zijn vrienden en volgelingen noemen, hebben Hem gedood. Dezen, die zich zijn vrienden en volgelingen noemen, zijn achtenswaardige mensen".

Dit is een parafrase, maar toch is zij ergens waar. Jezus leert ons naastenliefde, leert ons bezit te verloochenen, de rechten van onze naasten te erkennen. Jezus predikt ons de innerlijke vrijheid; de vrijheid, die men anderen moet gunnen; de vrijheid, die men voor zich moet gebruiken om zó te leven, dat men in zich het Koninkrijk Gods erkent.

Dát leert Jezus. Wat echter is het christendom van deze tijd? De christenen twisten onderling. In naam van een oecumene beweging worden nog voortdurend verraderlijke dolkstoten uitgedeeld. Toch zijn al die christenen wel degelijk achtenswaardige mensen en menen zij het allen goed. Zoals in de toespraak de moordenaars van Caesar het ongetwijfeld goed gemeend hebben. Neen, van deze dingen zou men beter niet kunnen spreken. Laat ons liever zien naar Jezus, die in de Hof van Olijven vol deemoed en angst bidt, dat deze beker Hem voorbij moge gaan. Laat ons liever zien naar het verleden, naar deze zwakke Jezus, Die opeens weer zo

sterk is, wanneer Hij Zijn vervolgers gaat ontmoeten. Het is beter en meer gebruikelijk de scene te schetsen, zoals zij zich moet hebben afgespeeld onder de door de vlammen en de schaduwen van de olijfbomen doortekende plaats, die men Gethsemane noemt. Het is beter en meer gebruikelijk om over Jezus te spreken, zoals Hij voor het Sanhedrin heeft gestaan - een forum van de achtenswaardigen, kenners van de wet, de geleerden van het volk en de vertegenwoordigers van het Goddelijk gezag. Deze achtenswaardigen, die Jezus hebben veroordeeld, omdat Jezus niet toe wilde geven, dat Hij een leugenaar was en hun waarheid en wet niet wilde erkennen als staande boven de eeuwige waarheid, die in Hem leefde. Jezus weigerde Zich schuldig te verklaren, Zich door een: "Ik heb het niet gedaan", of een: "Ik heb het niet zo bedoeld", vrij te pleiten. Zij veroordeelden Hem, omdat Hij waar wilde blijven, omdat Hij weigerde Zich te verdedigen tegen omgekochte getuigen en Zich te laten vangen in de spitsvondigheden van de wetgeleerden. Zij veroordeelden Hem, omdat Hij hen het gewicht en de waarde van hun beweringen liet.

Er is maar één mogelijkheid: de geestelijke rechters hebben niet het recht of de macht om Jezus ter dood te veroordelen. Daarom moet de politiek in het spel komen. Op dus naar Herodes. Herodes is een vorst, maar tevens een vorst, die door iedere goede Jood wordt veracht om zijn bindingen met de Romeinen, om de vreemde gelagen, die hij steeds weer viert in zijn paleis. Daarom gaat Jezus naar Herodes. Als vorst zou deze misschien een vonnis kunnen spreken, de geestelijke rechters rechtvaardigend. Herodes wijst hen af, hij wil met dit alles niets te maken hebben. O, als Jezus hem en zijn gasten geamuseerd had met één of twee wonderen, dan zou hij Jezus onmiddellijk in vrijheid laten stellen. Als Jezus maar alleen wat water tot wijn om had willen toveren, zoals men toch vertelde, dat Hij gedaan had, zou hij Hem zelfs een plaats als schenker of hofnar aangeboden hebben. Als Jezus maar een beetje mee had willen werken, iets van Zijn krachten had willen tonen, zou Herodes Hem alle vrijheid gegeven hebben om te prediken en te werken, zoals Hij wilde. Jezus was geen nar. Daarom zendt Herodes Hem verder naar Pilatus. "Laat die de verantwoordelijkheid dan maar nemen".

Pilatus is de vertegenwoordiger van Rome's gezag en waardigheid in Judea, in het land van de Joden. Hij heeft macht over leven en dood. Hij kan de moord bedrijven, die de rechters zelf niet durven begaan, die Herodes niet begaan wil. Bovendien: wanneer men een geestelijk rechter is, kan men toch zelf zijn veroordeelden niet ter dood brengen met alle gevolgen van dien? Dat is een taak voor het wereldlijk gezag. En wanneer dit wereldlijk gezag geen lust daarin toont, tracht je het om te kopen..... Wanneer Pilatus daarvoor té eerlijk is en zegt in Jezus geen gevaar te zien, dan wordt er pressie uitgeoefend. Men organiseert betogingen onder het volk, dat geen besef heeft van al, wat er in werkelijkheid gebeurt. Dan laat men Pilatus weten, dat men vele invloedrijke - en bovendien nog rijke - vrienden in Rome heeft, zodat hij beter doet te gehoorzamen, als hij zijn invloedrijke post als landvoogd - die immers zoveel opbrengt - niet wil verliezen. Die woorden klinken van duizenden kansels.

Men gaat Jezus' lijdensweg stap voor stap na. De eerste val, de tweede val, de derde val, de weg naar Golgotha. Men legt er de nadruk op, dat hij gegeseld werd, met doornen gekroond en door Zijn beulen bespot. Zó moet Jezus lijden om de mensheid te verlossen. Daarover spreekt men graag, ook in deze dagen. De woorden, die ik in mijn parafraze op een deel van Shakespeare 's "Julius Caesar" gebruikte, meen ik oprecht. Want wanneer ik de christenheid van heden bezie, kan ik niet meer komen om Jezus te loven, doch hoogstens om Hem te begraven. Wat hebben wij aan al die woorden over Jezus' lijden, aan al die nadruk op zijn miraculeuze opstanding, wanneer er geen mens meer schijnt te zijn, die christen genoeg is om te zeggen: "Ik offer mijzelf op aan de waarheid, zoals mijn Meester Zich geofferd heeft. Zonder enig loon te verwachten of te wensen, offer ik mijzelf op, opdat er vrede kome in de wereld, opdat een verlossing uit het huidige materialisme mogelijk zij. Ik offer mij zonder iets voor mijzelf te vragen op, opdat er bewustwording moge zijn, inzicht in de waarheid, opdat voor allen de weg tot het eeuwige licht duidelijk worde".

Sommigen brengen offers, om daarmee het hemelrijk te verdienen. Maar Jezus had geen enkel loon te wachten. Integendeel: Jezus was een groot profeet, een wonderdoener. Indien Hij niet naar Jeruzalem was gegaan, had Hij lerende en gelukkig verder door het land kunnen trekken. In het ergste geval had Hij Zich door de Makkabeeën - een vorm van partizanen in

Zijn dagen - kunnen laten verdedigen. Misschien was Hij zelfs wel vorst geworden, de Koning van een rijk. De christenen zeggen, dat Jezus de Zoon Gods is. In de dood kan Hij dus ook niets verwerven. Hij heeft geen behoefte om door martelaarschap het hemelrijk te verwerven. Hij hoeft niet door goede daden en offers God om te kopen, om Hem in de eeuwige zaligheid binnen te laten. Hij heeft immers als Zoon Gods recht op Zijn plaats in de hemel? Dáár zetelde Hij reeds, vóór Hij ter wereld kwam. Tenminste, dat volgt uit het geloof van de christenen. Maar waar is de christen, die - zonder hoop op enige winst of beloning, zonder hoop zelfs op het zo verwerven van het hemelrijk - zichzelf offert voor het welzijn van anderen? Er zullen er niet velen zijn. Waar is in deze dagen de mens, die eerlijk en oprecht durft te zeggen: Ik leef slechts de God in mij, ik doe, wat waar en rechtvaardig is in mijn ogen.....

Mij lijkt het huidige christendom eerder een grafteken, dat men heeft opgericht om de leer en het leven te herdenken van Hem, die men de Christus noemt. Dit zo te stellen is natuurlijk niet verdraagzaam. Het klinkt bitter en hatelijk, maar het is waar. Ik geloof, dat ik handel in de geest van Jezus, wanneer ik de waarheid in deze zeg, zelfs indien die waarheid scherp en snijdend is als de zweep, waarmee eens Jezus de wisselaars, de veeverkopers en bedriegers uit de tempel jaagde, omdat Hij dit niet kon gedogen in het Huis Zijns Vaders, in de tempel, die aan God gewijd was. Misschien vindt u mijn verwijten onrechtvaardig en zult u stellen: Maar zij bedoelen het toch goed? Natuurlijk bedoelen zij het goed. Allen bedoelen het goed. Zij, die prediken in zware orthodoxie en zij, die prediken met een pogen tot beter begrip en vrijzinnigheid. Goed menen ook zij het, die zich vastklampen aan de onfeilbaarheid van een enkele vorst, een enkele geestelijke gezaghebber, evenals zij het goed menen, die zich vastklampen aan de Goddelijkheid van het bijbelwoord, waarin een ieder, volgens hen, zelf de waarheid moet vinden. Zij allen menen het goed. Ook Annas en Kajafas meenden het goed: "Beter dat één mens sterve, dan dat een heel volk ten onderga".

Dát is het drama van de Goede Vrijdag. Dit is het werkelijke treurspel van de huidige herdenking: Dat in zovele goede bedoelingen, nu de leer van Jezus wordt verstikt onder menselijke waanwijsheid, tot alleen een lege schil van het werkelijke in Jezus' leer is overgebleven. Een lege schil, waarin politici, statuszoekers en onbewuste en traag traditionele gelovigen hun verwarde banen gaan. Laat ons dan Jezus herdenken, al ben ik niet gekomen om Hem te loven, maar eerder de beelden van het huidige christendom zou willen begraven. Laat ons spreken van het vele goede, dat er in Jezus is, laat ons spreken van de kracht, die Hij ook nu nog is. Laat ons spreken over 't ware licht, dat Hij ook nu nog is. Laat mij spreken over al datgene, wat de wereld bedelft onder haar eigenwaan en betweterij. Jezus is een kracht vol licht, maar bovenal een geest vol liefde. De wet respecteert Hij. Waarlijk schenkt Hij steeds de keizer, wat des keizers is, God wat Godes is. Maar in Zijn erkenning komt hij niet toe aan de zinloze offers, geboren uit theologische twisten, de met onverstand bedreven missie, die de vrijheid van anderen tracht te roven en de met zoete gezapigheid gebrachte naastenliefde om te zetten in voor 't Ik bevredigende arbeid, zo naastenliefde identiek achtende met het breien van warme jaegerbroekjes voor negerkindertjes of zoiets.

Klinkt u dit belachelijk? Maar meent u, dat men tegenwoordig toch niet zo dwaas meer is? Misschien is het voorbeeld inderdaad wat uit de tijd. Maar ik vrees, dat de mens van heden op andere punten nog steeds even dwaas is. Jezus is leven, Jezus is licht en liefde. Jezus oordeelt niet, vraagt niet. Jezus geeft en draagt in Zich slechts de ene hoge kracht: God. Ter wille van die ene God, die geschapen heeft en leeft in alle dingen, ter wille van deze God, die alles in stand houdt, heeft Jezus alle dingen lief, zonder voorbehoud en zonder uitzondering. Jezus treedt het huis binnen van een tollenaar zonder Zich af te vragen, wat men daarvan nu wel zal zeggen. Hij spreekt met een overspelige vrouw en verdedigt haar tegen de rechtvaardigen, die haar belagen en stenigen willen volgens de wet. Hij houdt gesprekken met vrouwen van slechte reputatie. Hij neemt zelfs de danseres Maria van Magdala op onder Zijn volgelingen. En een danseres in die dagen was heel iets anders dan men er tegenwoordig onder pleegt te verstaan. Jezus vraagt niet naar aanzien enz.. Hij kent alleen maar de liefde voor alles en allen. Zelfs voor Judas heeft Hij liefde. Op het ogenblik van verraad zelfs tracht Hij Judas nog tot Zich te trekken met een zacht verwijt: "Judas, verradt men de Zoon des mensen met een kus?" Zo zou Hij de mensen van heden kunnen vragen: "Mensheid, verradt men de Brenger van het licht met een preek en geloofsbelijdenis?"

Jezus is licht. Zijn bestaan en streven is vol van liefde, vol van leven. Waar Hij gaat, lijkt het, dat de hoop van de mensen opeens aanwakkert. Hij vraagt niet, of men wel rechtgelovig is, vraagt niet, of men wel een bepaalde huidskleur heeft. Hij schenkt Zichzelf aan allen, zonder voorbehoud, zonder aarzeling. Waar Hij gaat, worden er zieken genezen. Daar, waar een zieke door de zelfzucht van anderen aan de bron der genezing achter moet blijven, zo zelfs de mogelijkheid tot genezing en hoop niet vindende, waar anderen in ieder geval kunnen hopen na de beroering van de wateren door de engel genezing te kunnen vinden, geeft Jezus zonder voorbehoud en zonder te vragen deze verlatene, niet alleen troost, maar ook de genezing, die hij niet meer durft verwachten. Ook geeft Hij genezing aan de bezetter, aan de dochter van een hoofdman in Rome's legioenen en vraagt niet, of deze nu ook zich tot het jodendom zal bekeren en zijn onderdrukking zal doen ophouden. Hij gelóóft. Dat is genoeg, want Jezus is liefde zonder einde.

Jezus veroordeelt de vreugde niet, zoals vele christenen dit later zullen doen. Waar vreugde is, klinkt ook Jezus' stem. Wanneer Hij de menselijke rumoerigheid en menselijke onbenulligheid niet dragen kan, spreekt Jezus niet in vurige en vlammende woorden tot de mensen over de noodzaak in stille en angstige ernst te leven, hen dreigende met het hellevuur, wanneer zij de kleine vreugden van het menselijke zijn niet verloochenen. Dan trekt Hij Zich terug in de eenzaamheid. En vreemd genoeg, dan verlaten de mensen hun onbenullige wereld, hun kleine vreugden, hun stoffelijk streven en volgen Hem, zelfs in de woestijn. Zij beseffen, dat hun zo aangename, of zo nuttig lijkende, bezigheden opeens zonder enige betekenis voor hen zijn, nu Jezus daaraan geen licht en betekenis meer schenkt. Hun vreugden vinden zij in de gewone menselijke dingen, maar zonder Jezus verliezen deze dingen hun waarde en kracht. U zou zich de persoonlijkheid van Jezus eens voor moeten stellen. Hij geeft vreugde. Hij is een stille, onverklaarbare vreugde, Hij Zelf. Waar Hij gaat, is dankbaarheid, maar ook vreugde, een intenser en vrolijker leven dan tevoren.

Stel u de mensen voor, die Jezus volgden in de woestijn en luisterden, gelegerd tegen de berg, naar Zijn woorden. Wanneer er voor hen geen eten is, maakt Jezus het mogelijk, dat toch een ieder verzadigd wordt. Niet in vrome stilte, maar in een levendig en vrolijk samenzijn. Jezus is de ware vreugde, omdat Hij de ware liefde is. Hij is de mensen als een bescherming tegen een toornige en wraakzuchtige God, Hij is een schild tegen het kwaad en de uitbanner van alle demonen. Hij is hen de kracht, waaruit zij een ogenblik zichzelf vergeten om zo - in vrolijke eenheid en erkenning van het lichtende, het Goddelijke - hun vrolijke picknick te houden. Steeds weer blijkt tijdens Jezus' leven, dat men - gedragen door de liefde, die Hij de mensen onderwijst - iets van het hogere in de gewone aardse vreugden vindt. De wereld verandert niet, de mensen veranderen niet, maar door de liefde, die Jezus hen toont en geeft, zijn zij verheven boven zichzelf, terwijl zij zichzelf gelijk blijven. Dát is de Jezus, die de wereld vandaag herdenkt. Dát is de Jezus Christus, wiens leven en leer door de mensheid begraven wordt onder 'n schijn van vroomheid. Jezus is een kracht, die lichtend opgaat tot de hoogste hemelen, maar even lichtend en liefdevol ook afdalt tot in de diepste diepten van de hel, want Hij is één met allen.

Hij heeft niet alleen de hoogste krachten van het licht lief en de mensen, die geheel volgens Zijn wil en leer leven. Hij heeft zelfs de meest duistere krachten lief en wil zelfs hen, die tot het diepste duister vervallen zijn, helpen. Wanneer men aan Jezus denkt, die nu in de hemelen, in de sferen vertoeft, zo stellen té vele christenen Hem voor als een trots hemels Vorst, in volle glorie zetelende aan de rechterhand des Vaders, de zondaren oordelende met strengheid. Laat mij u dan zeggen, dat wij in de sferen weten, wie Jezus is. Jezus is een lichtende kracht, die steeds weer de aarde benadert, zoekende naar de mogelijkheid ergens een mens iets van Zijn licht en kracht te geven, een mens iets te geven van hetgeen men nodig heeft om bewust en werkelijk, deel te zijn van het Al, werkelijk bewust deel te kunnen worden van God. Steeds weer nadert Hij de aarde, geen trotse en rechtvaardige Vorst, die komt om te oordelen, maar een liefde, die steeds weer geeft zonder vragen, een kracht van lichtende liefde, die geen eisen stelt en nimmer Zijn gave verbindt aan bepaalde voorwaarden. Jezus is ook nú nog een kracht, die de mens geen werkelijke voorwaarden stelt, maar alles kan aanvaarden, in alles het lichte en goede kan brengen, indien men slechts het goede en lichtende wil aanvaarden.

Dit alles is deel van de Jezus, die de Schedelplaats betreedt. Dit alles is deel van de mens Jezus, die daar lijdt en zonder klachten toelaat, dat men Hem op het kruis vast nagelt. Dit alles is deel van de mens Jezus, die zelfs geen antwoord wil geven op de hoon van de priesters en hun volgelingen: "Zo Gij dan werkelijk de Messias zijt, kom af van Uw kruis en wij zullen U vereren. Geneesheer, genees Uzelf". Let wel: hier antwoordt Jezus niet en geeft hen het verlangde bewijs niet. Hij wéét immers, dat, indien Hij doet, wat zij wensen, zij slechts temeer zullen zoeken naar wegen en mogelijkheden om Hem te verderven. Wel geeft Hij, lijdende aan Zijn kruis, troost aan hen, die dit nodig hebben. Vol tederheid troost Hij Zijn moeder en de enkelen onder Zijn leerlingen, die de moed hadden te komen en onder het kruis te staan, voor allen kenbaar als Zijn volgelingen. Stervende nog troost hij de moordenaar, die naast Hem aan zijn kruis hangt, omdat deze in Hem voor een ogenblik iets lichtends erkent, in Hem iets beters ziet, dan hij ooit in zijn leven kende en Hem vraagt: "Heer, spreekt U voor mij tot Uw Vader". Welk een liefde voor allen, zonder uitzondering, moet leven in iemand, die - en dit heus niet alleen bestemd voor de Romeinen, die beneden het kruis, volgens opdracht, op Zijn dood wachten - Zijn leven kan eindigen met de bede: "Vader, vergeef hen, want zij weten niet, wat zij doen".

Dit lijkt mij een bede toe, die vele eeuwen omspant. Eeuwen van kruistochten, inquisitie, zegening van wapenen en onderlinge verdeeldheid en haat. Ook daarvoor lijkt mij de bede te gelden: "Vader, vergeef hen, want zij weten niet, wat zij doen". Dit alles en meer is dan de Jezus, die wij in Zijn hoedanigheid van stichter van een godsdienst vandaag dan mogen begraven, want Zijn leer is de lege galm, die ongehoord verklinkt binnen de harten van de ijveraars, die Hem de Zoon Gods noemen. Jezus predikte armoede, bezitloosheid, maar in Zijn naam bouwde men kostbare tempels en kerken. In Zijn naam heeft men beelden behangen met goud en flonkerende juwelen. Jezus was arm en vergde van een ieder, die Hem wilde volgen, dat hij zijn goederen onder de armen zou verdelen. Maar in Zijn naam zijn onschatbare kapitalen samen geschraapt. Jezus eiste geen offers van hen, die Hem volgden, doch slechts een leven volgens Zijn stellingen. Men eist steeds meer en steeds grotere offers van allen, die Hem nu volgen onder dringende betogen, dat men de Heer toch op waardige wijze moet kunnen dienen en eren.

Jezus sprak slechts voor hen, die Hem vrijwillig gehoor wilden schenken. Maar Zijn volgelingen van heden dringen hun overtuiging op aan een ieder en trachten hun kerken en gebouwen te vullen met dreigingen: Kom tot ons. Wij geven u de zaligheid en het eeuwige leven. Doch zo u ons niet aanvaardt, zult u voor eeuwig onder de grootste smarten in het duister moeten lijden. Kom tot ons, of wees verdoemd.... Jezus heeft dit nooit gezegd. Jezus predikte de liefde, de vrede, de dienstbaarheid. Hij leerde, dat men allen lief moest hebben. In Zijn naam trekt men nu ten strijde tegen de vuige Godloochenaars en het verderfelijke communisme. In de naam van Jezus en Zijn leer werpt men met atoombommen en gebruikt men alle middelen, die men kan bedenken om zijn bezittingen en stoffelijke welvaart veilig te stellen, zelfs indien men daardoor anderen doemen zou, in armoede, vuil en dwaasheid te leven, of onder veel smarten te sterven. Waar is hier de liefdevolle Jezus? Zeg mij, waar is de liefdevolle Jezus gebleven in uw dagen, in uw wereld? Zeg mij, waar is dan de eerlijke rest van Zijn leer, opdat wij Hem tenminste waardig kunnen begraven?

Zelfs een waardig afscheid van de waarheid, die Jezus bracht, zal men ons niet gunnen, vrienden. Wij zouden Jezus in deze dagen zelfs niet meer mogen begraven. Daarom is het goed, dat Jezus een levende kracht is, die - ook al is hij niet stoffelijk kenbaar in uw wereld - steeds weer de mensen Zijn waarheid en licht schenkt. Jezus houdt Zich niet bezig met de strijd om prioriteit binnen een kerkenraad of concilie. Hij houdt Zich niet bezig met strijd over een dogma en trekt Zich niets aan van een streven om binnen de kerk, die Jezus zegt te vertegenwoordigen, carrière te maken en tenminste 'n rode kardinaalshoed te bemachtigen. Hij bekommert Zich daarom niet en blijft ons licht en liefde geven. Toch zijn het deze dingen, die Jezus en Zijn leer steeds weer op uw aarde doen sterven, keer na keer. Jezus wordt gekruisigd in de naam Zijn leer, die voor velen is geworden tot een weergave van goed bemantelde zelfzucht en een streven naar eeuwige geborgenheid zonder offers. Zoals dezelfde eigenschappen eens de wetgeleerden en priesters van Israël een oordeel deden spreken over Jezus.

Niet slechts de joden, maar ook de christenen, hebben met de beste bedoelingen en de hoogste beweegredenen, steeds weer Jezus aan het kruis genageld. Ik vraag mij af, of Jezus dit niet heeft geweten, toen Hij zo angstig bad in de Hof van Olijven "Vader, indien het Uw wil is, dat deze beker Mij voorbij ga...", Bedenk eens, wat Jezus heeft geofferd.... Een bewuste geest moet afdalen uit het hoogste licht, leven, streven en werken als een mens. Jarenlang mens zijn met de mensen, jarenlang leraren en prediken, genezen en wonderen doen. Dagenlang lijden. Weten, dat, terwijl men je nog verheerlijkt en tracht tot vorst van je volk uit te roepen, reeds het verraad wordt voorbereid. Dat je door allen, die nu "Hosanna" roepen, zo dadelijk aan het kruis zult worden geslagen en bespot. Te weten, dat je over enige tijd, aan het kruis geslagen, verkrampd van pijn, door pijn en zon geteisterd, geblakerd en vervormd, tot je haast geen mens meer schijnt te zijn, je leven weg zult voelen vloeien, druppel na druppel. Dat is al erg, maar dan te moeten beseffen, dat dit alles bijna voor niets is geweest... Dát kan zelfs de hoogste geest tot wanhoop drijven, hem doen sidderen en bidden in een Hof van Olijven, zelfs wanneer Hij, omdat het de wil Gods is, de enige juiste weg is, sterk en besloten Zijn weg tot het einde zal gaan.

Dat is Jezus, dat is de Jezus, die men vandaag herdenkt, de Vorst des Vredes, voor Wie zo dadelijk weer alle klokken zullen luiden. Eren zal men de Vorst des Vredes, de Verlosser, die liefde is voor allen, terwijl over de wereldzeeën troepenschepen gaan, terwijl proeven worden voorbereid, die de mensheid ten onder kunnen brengen. Dat alles in Zijn naam, vergeet dat niet. Dat zijn de dwaasheden van deze tijd. Overall klinken de woorden, die Jezus heeft gesproken. Men herdenkt het Avondmaal, het Offer en houdt zich reeds bezig met de komende herrijzenis, of de wederkomst van Jezus op aarde. Maar gelijktijdig overweegt men op welke wijze men politiek het eenvoudigste en handigste kan handelen. Per slot van rekening doen daarbij recht en rechtvaardigheid er niet zoveel toe, wanneer men zijn macht en aanzien maar kan bewaren. Daarvoor verradt men Jezus duizend malen erger, dan Judas ooit deed. Hoe goed, dat Jezus niet op dit ogenblik komt om, zoals men volgens de Apocalyps aanneemt, te oordelen over de levenden en de doden. Wanneer Jezus op aarde zou komen, zou hij niet deftig en rechterlijk Zijn vonnis spreken. Hij zou als eens een zweep nemen en de tempel leegvegen, deze tempel, die men wereld noemt, deze aardbol, door God geschapen voor vreugde, voor geluk, voor bewustwording en innerlijke vrede van de mens, die daar zou leren zijn God te erkennen en met God te wandelen. Hij zou de zweep nemen en allen verdrijven, die in de naam van diezelfde God, in de naam van de eeuwige liefde, die Jezus verkondigt, deze tempel van de wereld hebben gemaakt tot een hel, een groteske vertoning, waarin men eerst wat betekent, indien men dag na dag zijn God en zijn Leermeester weet te verraden met de schoonste woorden en de schoonste glimlach, zonder zich ooit te schamen, of het zich zelfs maar te willen realiseren.

Denk niet, dat degenen, die Jezus verraden, allen onder de groten der aarde en de mensen, die zich priesterlijk gezag aanmatigen, te vinden zijn. De eenvoudige mensen bidden soms in de morgen: "O Jezus, ik heb U zo lief, kom in mijn hart; Jezus, geef, dat ik waardig ben U in mijn ziel te ontvangen enz. enz." en achtervolgen reeds voor de middag hun naasten met hun haat en gewinzucht. Het klinkt alles fraai en goed. Men herdenkt Jezus vol piëteit. Maar dan gaat men uit zijn kerk naar buiten en overweegt onmiddellijk, hoe men anderen een loer zou kunnen draaien, terwijl men liegende en bedriegende zich verdedigt tegen alle aantastingen van eigen genoeg en eigen bezit, eigen verworvenheid. Dan zijn zij, die zo-even nog met zo fraaie woorden baden, opeens erger dan dieren in de wildernis. Maar zij noemen zich christenen. Daarom mogen wij waarlijk op deze avond van Goede Vrijdag stellen, dat wij Jezus komen begraven, want Hij heeft afgedaan. De Jezus, waarin de mensen van heden zeggen te geloven, is dood. De Jezus waarin zij hun rechtvaardiging zoeken, de Jezus, die men gebruikt als middel om zich te rechtvaardigen, de Jezus, die als God wordt vereerd, opdat men zo eigen onvolkomenheid - "wij zijn maar mensen" - meer aanvaardbaar vindt, is niet meer.

Wat leeft, is de lichtende en eenvoudige Jezus, die Zichzelf geen God noemt en geen eer vraagt, maar steeds weer in onmetelijke liefde Zich tot de wereld wendt om Zijn beste krachten te geven, zonder iets in ruil te vragen. De Jezus, die niets aan banden legt, die niets wil veranderen aan hetgeen de mensen in hun leven zijn of doen, de Jezus, die alleen maar leert: Heb je naasten lief gelijk jezelf, zondig niet tegen de wetten, die je beschouwt als Gods

wetten en sta eerlijk t.o. je God. Deze Jezus keert steeds weer terug en zal blijven terugkeren tot het einde der tijden, tot de laatste mens is opgegaan.

Wat de mensen kunnen doden, wat de mensen reeds gedood hebben, is niet de ware Jezus, maar de Jezus, die zij zich hebben geschapen: een afgodsbeeld, dat reeds lange tijd wankelt op zijn uit klei gemaakte voeten, bezwijkende onder het vele verguldsel en de vele juwelen, die men er aan heeft gehangen. De Jezus, die wij begraven, is geen werkelijke Jezus, maar eerder een baal, een afgod, een moloch, die de vrijheid, de bewustwording, de bezieling van de mensen voor zich alleen opeist en hun geestelijke mogelijkheden vreet. Misschien hoort u dit alles niet graag. Maar het is een waarheid, die wij nimmer mogen vergeten. De ware Jezus is iets anders dan een kerkelijk machtsmiddel, of een verzekering tegen geestelijke ongevallen.

Nu wij de valse Jezus hebben begraven, wil ik ook loven en juichen. Loven de lichtende liefdekracht, juichen om de werkelijke Jezus, die leeft. Juichen wil ik ook om de Christusgeest, die werkzaam en merkbaar is in de sferen en op aarde als haast nooit tevoren. Laat mij nu spreken van het licht, de kracht, van de liefde en de waarheid, die in deze dagen tot de mensheid komen. Misschien komen deze waarden tot sommigen als een verschrikkelijk oordeel, omdat zij niet kunnen en willen beseffen, dat hun wereld, hun denkwijze, niet goed zijn. Ik juich over de komende wereld, over een tijd van kracht, liefde en licht. Vrijkomende krachten uit het Al, vrijkomende lichtende scharen Gods rond deze wereld tezamen. Niet om te oordelen. Nóg niet. Zij komen om de mensheid hun vrede te geven, om de mens een laatste mogelijkheid te bieden, waarlijk mens te zijn en zich zijn God waardig te tonen. De oude, zo vaak geciteerde en dor geprate waarheid zal weer op aarde gaan weerklinken en verstaan worden.

"Heb uw naasten lief", wil niet alleen zeggen: wees goed voor uw naaste. Het wil zeggen: Heb hem lief, offer uzelf en uw bezit, wanneer uw naaste in gevaar komt. De oude waarheid betekent nog steeds: heb uw eigen Ik lief gelijk uw naaste, maar ook niet meer dan dit. Ook een andere en grote waarheid treedt in de komende tijd meer op de voorgrond: Gelukkig zijn zij, die in de eenvoud van hun harten zonder kritiek en noodzaak tot strijd de liefde Gods in hun harten kunnen verdragen, één zijnde met al en wereld. Gelukkig zijn zij, die arm zijn en niet door zorgen voor bezit worden gekweld. Gelukkig zijn zij, die vrij weten te zijn, want zij zullen het licht Gods zonder voorbehoud kunnen aanvaarden en het licht Gods is nabij.

Vandaag herdenken wij Jezus' dood en over enkele dagen zal geheel de wereld Jezus' herrijzenis herdenken. Laat ons niet spreken over de herrijzenis in het verleden, maar ons tevens voorbereiden.

Toen Jezus gestorven was, vluchtten Zijn leerlingen en verborgen zich in een kamer in het huis van een hunner. Zij waren angstig en dorsten niet uit te gaan, want - zo zeiden zij - men heeft onze Meester gedood en zal misschien ook ons vervolgen en doden. Zo bleven zij bijeen in schrik en angst, tot de vrouwen spraken: "Wij kunnen onze Meester toch niet vergeten en alleen in het graf laten rusten?" Zij namen bloemen en gingen naar het graf om de Meester nogmaals te eren. Doch aan het graf gekomen, vonden zij de zware steen weggewenteld. De wacht van de Romeinen was niet meer aanwezig. Op de stenen verhoging, waarop Jezus' lichaam had gerust, lagen alleen nog klederen, meer niet. Naar men zegt, zagen zij een engel, die tot hen sprak: "Zoekt gij Jezus hier? Hij is heen gegaan. Zoek hem elders".

In de tuin ziet Maria Magdalena, zij, die eens een groot zondares was, de Meester staan. Zij herkent Hem eerst niet, maar als zij Hem aanspreekt om te vragen: "Waar hebt Gij mijn Heer gelaten?", herkent zij Hem. "Rabboni, Meester, Gij leeft?" Hij antwoordt haar: "Voorwaar, Ik leef, maar beroer mij niet, want Ik moet nog ingaan tot het Huis Mijns Vaders". De Jezus, die deze wereld vereert, is dood. Daarom zeg ik u: bereid u voor. Traag tellen de laatste maanden en jaren tezamen, maar dan is de nieuwe tijd en de nieuwe kracht werkelijkheid. Daarom verkondig ik u niet slechts Jezus' dood. Ik ben niet gekomen om met de mensen Jezus te roemen, maar om het beeld te begraven, dat de mensen zich van Hem hebben gemaakt. Ik ben tevens gekomen om luidkeels te belijden: Ziet, Hij leeft. Hij is licht en is kracht. Reeds nu

is al, waarin men meent, dat Hij nog bevat is, ledig. Vóór u het beseft, zult u, zoekende Hem, die u in geloof en godsdienst niet meer kunt vinden, Hem ontmoeten en weten, dat Jezus niet slechts leeft, maar dat het licht van de Christus hernieuwd is opgegaan over de wereld, om opnieuw de mensen te tonen de weg van de waarheid, openende zo opnieuw de weg, die de mensen in hun dwaasheid en waan hebben afgesloten met dogma, leer en ritueel tot hun woorden hun zielen hebben verstikt.

Laat mij hiermee dan, mijne vrienden, mijn betoog beëindigen. Jezus leeft. De kracht van Christus is u nabij, méér dan ooit. Wees bereid Hem te ontmoeten. Niet ergens in een vreemde wereld of sfeer, maar in uw eigen wezen, in uw eigen wereld en overall, waar u zult gaan, want waarlijk, de kracht van de liefde is teruggekeerd tot de aarde en zal zegevieren, zegepralend over alle ledigheid, alle dwaasheid. Het Sanhedrin van deze dagen zal zijn oordeel spreken als eens. En als eens zal het verslagen worden door de Herrijzenis. Pilatus zal vergaan in de verblindings van zijn soldaten, Herodes zal vergaan, zwelgend in zijn onbegrip en stervende aan de waarheden des levens. De voorgang van de tempel zal scheuren en dat, wat men het heiligste noemde, zal prijs gegeven worden aan de ogen der profanen, ledig en zonder zin. Maar het licht zal leven en in het licht en de Goddelijke liefde zal de mensheid zelf zich weer hervinden en de Christus beleven.

Ik dank u, vrienden voor uw aandacht en hoop, dat u de volgende spreker evenveel aandacht zult willen geven, als u mij hebt gedaan. Goedenavond.

ESOTERISCHE BESCHOUWING

VERNIEUWING

Goedenavond, vrienden.

Het tweede deel van onze bijeenkomst zullen wij wijden aan de vernieuwing, aan de krachten, die juist in deze tijd aan het magische, esoterische en religieuze element van het menselijke bestaan, een geheel nieuwe inhoud zullen geven. Bij een beschouwen hiervan wil ik niet uitgaan van een bepaalde leermeester, of een bepaalde stelling. Eerder wil ik trachten deze tijd en haar werkingen voor u enigszins te karakteriseren. Mijn voorganger, de eerste spreker, heeft u zo-even het oude uitgeluid. Toch wordt uit het oude steeds weer het nieuwe geboren. Er is geen sprake van een plotseling teneinde komen van een ontwikkeling en een even plotseling beginnen van een totaal andere ontwikkeling. Net zo min als er in de mens ooit sprake zal kunnen zijn van een in één slag en zonder enige tussenfase overgaan naar een andere wereld, een in één stap opeens ingewijd zijn in tot dan toe ongekende geheimen en dit alles opeens beheersen.

Juist wanneer wij spreken over vernieuwing, moeten wij altijd weer beseffen, dat het nieuwe in zich een voortzetting van het oude is, een hergeboorte a.h.w., waarbij het oude zijn onaanvaardbare en onjuist geworden waarden verliest, daarvoor in de plaats de nieuwe waarden stellende en zich verjongende. Vernieuwing blijkt in de geschiedenis van de mensheid - en ook in deze dagen - voort te komen uit een nieuw beschouwen, een nieuwe uitleg en aanvaarding van waarheden, die op zich reeds zo oud zijn als de kosmos zelf. Uw wereld bevindt zich nu in een periode, waarin het materialisme voerde tot een zuiver materiële gedachtegang, die ook op geestelijk gebied de boventoon voert. Gelijktijdig is bij alles de rede meer dan ooit betrokken.

In vele gevallen dreigt stoffelijke wetenschap bij de moderne mens in de plaats van de werkelijke godsdienst en innerlijke beleving te treden. Wij allen hebben in onszelf een zekere honger naar licht en waarheid, een behoefte aan het hogere. Wij weten, dat wij zonder innerlijk en Goddelijk licht niet kunnen leven. Wanneer de zon morgen ophoudt met schijnen, zal het leven op aarde binnen enkele dagen rot en verdord zijn. Zou de zon nooit meer schijnen, dan zou er binnen niet al te lange tijd geen leven meer op aarde kunnen bestaan. Dan zou de wereld een

verlaten, ijzige bol zijn, die - met tot ijs verdichte atmosfeer - doelloos, eindeloos en levenloos door de ruimte zwerft.

In ons leven geldt hetzelfde: Ons innerlijk wezen kan soms het licht ontkennen of vervormen, maar wij kunnen niet werkelijk zonder het licht leven. Zo wordt voor ons de noodzaak het licht te erkennen en te aanvaarden groter, naarmate de uiterlijke en innerlijke ontkenning van vele waarden uit het licht sterker zal worden. Hoe groter de verwarringen, dreigingen en misschien zelfs vernietigingen, die op de wereld bestaan, hoe sterker de mens geneigd is terug te grijpen naar alles, wat in zijn ogen zekerheid betekent. In uw dagen is dit - zoals reeds zo vaak - een grijpen naar het nageslacht, het kind. Want in het nageslacht ziet men zichzelf. Men heeft in het kind al het waardevolle in eigen leven gecontinueerd. Wanneer zo dadelijk de wereld nog dreigender wordt, zullen vele mensen de moed niet meer hebben een kind ter wereld te brengen in een bestaan, waarin het allereerst en zeker aan de ondergang is gewijd. Daarom zal de mens steeds meer naar het innerlijke licht, de innerlijke waarheid, grijpen.

De noodzaak tot vernieuwing is niet alleen het gevolg van een kosmisch ingrijpen, maar wordt ook elke dag in de ontwikkeling van de mensheid zelf kenbaar. Wat omvat deze noodzakelijke vernieuwing dan? In de eerste plaats is de mens vastgelopen door een overwaardering van bezit, zijn ideeën omtrent recht en menselijke rechten, zijn begrippen omtrent plichten, die hij steeds minder belangrijk acht. In zijn bewustwording loopt de mens voorts steeds weer vast door zijn pogen alle menselijk bestaan vast te leggen in algemeen aanvaardbare normen, die geen enkele afwijking meer dulden. Elk van ons - in de geest of in de stof - heeft binnen de Schepping een eigen taak. Elk van ons heeft een eigen betekenis binnen het zijnde. Daarom is het niet mogelijk te leven volgens de wetten en waarheid van de Schepper en toch allen dezelfde en precies gelijke weg te gaan. Wij kunnen bij een pogen de weg, die de mens moet gaan, nader te omschrijven niet eens stellen, dat men soms de weg van de geest en op andere ogenblikken de weg van de stof zal moeten gaan. Men kan alleen stellen, dat wij dat, wat wij in wezen zijn, zo harmonisch mogelijk moeten beleven.

Hier komt de belangrijkste factor van de huidige vernieuwing naar voren: de noodzaak een werkelijke harmonie en samenwerking te bereiken. Harmonie kan bv. nooit bestaan, waar achterdocht heerst. Evenmin kan zij bestaan, waar geen werkelijk aanvaarden, of een werkelijk geloof aanwezig is. Elk voorbehoud, hoe klein ook, zal de mogelijkheid tot een waarlijk harmonisch bestaan vernietigen. Daarom zullen wij in deze vernieuwing allereerst voor onszelf een waar geloof moeten vinden. Een waar geloof is niet een geloof, wat voor zich stelt onfeilbaar en enig waar te zijn, maar een geloof, waarin men werkelijk opgaat. Een geloof, wat men in de praktijk durft om te zetten. Een geloof, waarop men zonder enige aarzeling bouwt en rekent bij alle doen en laten.

Al beseft men dit zelf niet, toch zoekt haast iedere mens in deze dagen naar een geloof. De één gelooft in macht, de tweede in recht, de derde alleen maar in de waarde van het leven en met rust gelaten worden. Menigeen handelt, ook al belijdt hij openlijk misschien een ander geloof, naar deze waarden. Maar daarin is het licht niet te vinden. Om het licht in jezelf te vinden, moet je je verbonden kunnen voelen met het hogere. Geheel je leven moet gestuwd worden door iets, wat volgens je eigen erkennen boven je eigen mogelijkheden en denkvermogen uitgaat, maar toch innerlijk beleven kunt. Zonder meer kan men niet de persoonlijke ontwikkeling en de persoonlijke erkenning van God aanvaarden. Daarom zal het eerste teken van elke vernieuwing steeds weer de onrust zijn. Deze komt voort uit het innerlijk verwerpen van het bestaande, het wanhopig zoeken naar nieuwe mogelijkheden en een nieuwe weg.

Verder komt de onrust tot uiting in een steeds meer eigen openlijk aangehangen geloofswaarde en stellingen verloochenen en verraden. Dan komt uiteindelijk de toestand van wanhoop, waarin de mens zoekt naar één enkel punt in het leven, dat werkelijk waarde voor hem heeft, naar die ene kracht, waarin hij werkelijk nog kan geloven. Want elke mens heeft behoefte aan een waarde en kracht en ding, waarin hij werkelijk durft vertrouwen.

Wie een vonk van waar geloof in zich draagt, bezit meer dan iemand, die alle godsdiensten kent, maar niet waarlijk en zonder voorbehoud in iets daarvan kan geloven. Wie één enkel

punt vindt, waarin hij waarlijk kan geloven en daarin zijn band met de Schepping vindt, zal meer kunnen bereiken dan iemand, die alle kennis van geheel de wereld in zich draagt en zelfs uiten kan. Want het geloof gaat boven het menselijke uit, omdat de geest nu eenmaal boven het menselijke uitgaat.

Daarom kunnen wij ons niet tevreden stellen met een beeld van vernieuwing, dat uitgaat van een vernieuwing op zuiver maatschappelijk of materieel vlak alleen. Het zal mogelijk zijn om op uw wereld met geweld, desnoods door het veroorzaken van enkele catastrofes, de mensheid tot een andere wijze van leven en zelfs denken te brengen. Maar wat helpt deze dwang, wat voor betekenis hebben deze waarden, wanneer zij niet uit de mens zelf voort komen? Dan blijft er steeds weer een honger, een teruggrijpen naar het verleden bestaan. Dan zal nimmer de juiste geestelijke instelling bereikt kunnen worden.

Elke mens voor zich zal de nieuwe weg moeten vinden. Ook wanneer men die nieuwe weg allereerst beschouwt als geluk. Bovendien zijn de vernieuwing en geluk met elkaar verwant. Een mens, die gelukkig weet te zijn, zal het leven kunnen aanvaarden, zal tevreden zijn. Wat deze mens voortbrengt, is deel van zijn wezen, vergt een harmonie met de wereld en brengt een blijvende waarde, die voor geest en stof gelijkelijk beleefbaar is.

Om een vernieuwing inhoud te geven, werkelijke inhoud, is het noodzakelijk, dat de mens leert het leven zonnig en licht te zien, om te komen tot een zonder enig voorbehoud aanvaarden van het leven. De nieuwe tijd zal ongetwijfeld voor velen, juist binnen kleine en haast onopvallende facetten van het leven dit geluk doen kennen, zodat men juist vanuit het alledaagse en schijnbaar onbetekenende leert het leven te nemen, zoals het is. Wanneer men gelukkig is, trekt men zich niet veel meer aan, van wat "men" zegt, of van wat beweerd en geleerd wordt. De mens is geneigd voor zich het geluk te zoeken. Doet men dit alleen materieel, dan vervliegt dit zó snel, dat het uiteindelijk slechts een wrange nasmaak heeft, als een medicijn, die weliswaar bij de eerste proeve zoet smaakt, maar een nasmaak heeft, wrang en bitter als kinine, of zuivere gal.

Wie het geestelijke in zijn geluk weet te leggen en het mede in geestelijke zin weet te aanvaarden, zal in het stoffelijke geluk zelfs een binding kunnen vinden met eigen geloof, met God, met de werkelijkheid van het Al. Wanneer eigen geluk gebonden is binnen het Ik met voorstellingen of gevoelens, die het tijdelijke te boven gaat, zal dit geluk binnen het eigen Ik blijven leven en, ongeacht zijn stoffelijke verschijningsvorm, niet kunnen sterven. Zo krijgt men, misschien voor het eerst, vanuit dit geluk, de behoefte om ook zijn medemensen tevreden te zien. Naasteliefde is een mooi woord, maar de praktijk van de naasteliefde is een noodzaak in elke wereld, waarin het heersende ras de grens tussen dierlijk zijn en een waarlijk van het Goddelijk Zijn bewust leven wil overschrijden. In uw wereld kan dit alleen geboren worden uit het werkelijk geluk of ongeluk van de mensen.

De nieuwe tijd zal beide waarden brengen. Voor degene, die niet een werkelijk innerlijk geloof en daarin een werkelijk geluk weten te vinden, zal er het ongeluk zijn, waardoor zij wel gedwongen worden tot een samengaan en deelgenootschap met anderen. Voor zeer vele mensen op de wereld zal er sprake zijn van een steeds groeiend geluk en een je daardoor steeds sterker verbonden voelen met anderen. Werkelijk geluk brengt met zich een gevoel van verbondenheid, een medegevoel met allen, die dit geluk niet bezitten en de behoefte allen deel te doen hebben aan ditzelfde werkelijke geluk. De eerste strijd, die binnen de vernieuwing door de krachten op aarde, uit de geest en uit de kosmos dus zullen aanbinden, zal wel een werkelijke oorlog tegen de menselijke bekrompenheid zijn. De mensen zijn bekrompen. Kan men nu werkelijk de ware leer van Jezus uitdragen door bv. gemengd zwemmen te verbieden, of te strijden voor langere rokken? Het is maar een vraag. Dit heeft niets met de kern van het christendom te doen en komt voort uit een wantrouwen tegen eigen mogelijkheid, deze leer ook maar enigszins in de praktijk te brengen. Een wantrouwen, dat wordt overgebracht op anderen en zo de meest vreemde resultaten voortbrengt.

Heeft het bv. zin te verbieden, dat kinderen bij een kerk voetballen? Heeft het zin een kermis op zondag geheel te verbieden of te stipuleren, dat zij eerst zal mogen aanvangen, wanneer de

laatste mis of dienst ter plaatse is afgelopen? Dit heeft niets te maken met Jezus, die Zijn leer evengoed op een kermis kon brengen, als in een meer gewijde omgeving; Jezus, die ongetwijfeld meer voor de voetballers dan voor de kerkgangers gevoeld zou hebben, omdat Hij de kinderen stelde voor de rust en het zijn als kinderen belangrijker achtte om het Koninkrijk Gods te benaderen dan een ernstig gezicht en vrome gezangen.

Wanneer je nagaat, hoe men de mensen beter wil maken, dan zij zijn, wanneer je nagaat, welke maatregelen men meent te moeten nemen om Jezus' leer op aarde werkzaam te maken, dan is dit alles wat belachelijk. Een mens, die vrede heeft met het leven, die gelukkig is, zal ook meegevoel voor anderen tonen, een zekere eerbied voor hun opvattingen tonen en respect hebben voor hun eigen wijze van streven en werken. Een mens, die in zich vrede heeft, zal niet jaloers zijn op anderen en niet trachten ten koste van alles zijn eigen gelijk te bewijzen.

Hier komt wel het belangrijkste aspect van de vernieuwing en de belangrijkste kracht uit het Al in het geding. Want in alle dingen, die je beleeft, ligt een zekere schoonheid. In alles kan men iets vinden, wat doet denken aan God, wat een vreugde en vrede geeft als het uitbotten van bloesems, de middagrast op een zonnige dag, het geweld van een storm, die, onder het verpletterende geweld van de golven, toch gelijktijdig iets van onvergelijkelijke schoonheid doet zien. Waar men schouwt in het Al, overal is schoonheid te vinden. In deze dagen zal men die schoonheid steeds meer en meer bewust gaan zoeken. Maar je kunt nooit schoonheid beleven, wanneer zij niet tevens uit jezelf komt. Het is degene, die ziet, die beleeft, die waardeert en daardoor - in zijn erkenning - de schoonheid zelf schenkt aan al, wat hij beschouwt. Een begrip hiervoor, een begrip voor het feit, dat werkelijke schoonheid eerst kan ontstaan door het subjectieve beleven van de mens en voor de mens, die zich niet van de krachten van het Al geheel bewust is, nimmer een objectieve waarde kan zijn, zal tevens een einde maken aan de mening, dat men algemeen erkende waarden dient op te dringen aan allen, omdat deze alleen de werkelijke waarde hebben.

Men zal beseffen, dat men niet "cultureel" moet zijn, maar de schoonheid moet beleven. Men zal beseffen, dat het erkennen en beleven van alle schoonheid de enige ware vorm van cultuur kan zijn. Maar wie alle schoonheid van het Al leert beseffen, zal tevens inzien, dat er bepaalde wetten zijn, waaraan hij gebonden is. Hij zal tevens in leren zien, dat de Goddelijke wetten heel wat minder bekrompen en minder benepen zijn, dan de mensen van heden geloven. Want de wetten Gods stellen geen zegen en boterbriefje als eerste noodzaak voor het beleven van een echtelijk geluk en vergen al evenmin, dat men op bepaalde dagen zich van spijzen zal onthouden, of bepaalde spijzen tot zich zal nemen.

Dergelijke voorschriften, die de mensen nu nog als belangrijk, als de wil Gods beschouwen, zijn immers in feite onbelangrijk en alleen een uiterlijke vertoning? Wie de werkelijke schoonheid van het leven leert beseffen, zal inzien, dat hij voor zich deze schoonheid bederft en vertroebelt, wanneer hij handelt tegen het begrip van innerlijk juist en innerlijk goed leven. Want dit vloeit voort uit de Goddelijke rechtvaardigheid. Zo worden innerlijk geluk en innerlijk ongeluk de weegschaal, aan de hand, waarvan men zijn eigen leven en werken kan meten, afwegende, of zij goed of kwaad zijn.

Meen nu niet, dat deze dingen nog lange tijd zullen vergen. Nu reeds zijn er vele mensen, die aan de grens van de erkenning staan en onder invloed van de vernieuwing zullen leren, uit de schoonheid en de rechtvaardigheid voor zich het ware innerlijke geluk, de ware vrede te vinden. Reeds nu zijn er zeer vele mensen, die reeds dicht bij het afwegen van goed en kwaad in de weegschaal van het innerlijke ervaren staan. Hieruit wordt dan de Christusgeest geboren. Hier gebruik ik opzettelijk de uitdrukking "Christusgeest". Evengoed kunnen wij zeggen: De eenheid, waarin zich Atman aan ons door Brahma opnieuw toont en openbaart.

Met de laatste woorden klinkt het misschien veel esoterischer, maar het is en blijft hetzelfde: De geest Gods openbaart zich in de mensen. De geest Gods is nu binnen de mens, in de eerste plaats van de alomvattende liefde. Het is niet eenvoudig, dit juist te omschrijven, want de mens verstaat onder liefde vaak zovele vreemde dingen, jaloerse en zeer stoffelijke dingen. Dan is liefde een uitdrukking, die samenvalt met woorden als: eigendom, bezit, recht. De

werkelijke liefde kent deze begrippen niet en vraagt deze waarden niet. Werkelijke liefde kent alleen het innerlijk geluk, dat voortkomt uit het innerlijk beleven, het schenken. Denk niet, dat dit schenken doelt op eigen wezen of bezit, of zelfs tijd. Schenken wil zeggen: een deel van je bestaan wijden aan het zijnde. Deze wijding is in de vernieuwing het meest belangrijke. Wanneer wij werkelijk toegewijd zoeken - niet naar een waarheid, die ons boven anderen zal verheffen - maar een waarheid, waardoor men zelf beter leven kan, waardoor men voor anderen meer betekenis zal verkrijgen en met anderen gezamenlijk bereiken kan. Dan zal men werkelijk deel hebben aan het nieuwe, het werkelijk levende en krachtige.

Door dit alles komt men tot een uitdragen van God, zoals men Hem in zichzelf erkent, dan mag hetgeen men van God erkent, maar een heel beperkt deel zijn van de werkelijke God, dan mag dit besef nog veel van de werkelijkheid verschillen, maar God blijft God. Al verschillen de facetten van het Goddelijke, die erkend worden en de verschillende persoonlijkheden ook, de kracht Gods blijft de kracht Gods en is voor allen gelijkelijk kenbaar. De bindende kracht, die uit God voortkomt, is dan de belangrijkste kracht, die binnen ons allen bestaat.

Ik geef toe, dat, gezien de huidige toestanden en ontwikkelingen menigeen zich af zal vragen, of dit nu werkelijk wel kan. Wanneer ik stel, dat ik over de vernieuwing zal gaan spreken, verwachten velen, dat ik zal gaan spreken over de nieuwe wereldleraar, zijn leer en stellingen. Sommigen hebben zich ongetwijfeld afgevraagd, waarom ik niet de nadruk leg op de wonderen, die tijdens de vernieuwing zullen gaan gebeuren. Maar vrienden, zijn deze dingen dan zo belangrijk? Is het nu werkelijk zo belangrijk, wie mij de weg tot God wijst? Wanneer ik die weg maar vinden kan, is m.i. het andere bijkomstig.

Is het belangrijk, langs welke weg en door welke wijsheden of wonderen ik mijn innerlijk geluk vind, zolang dit geluk maar waar en blijvend is? De vernieuwing van deze dagen betekent de terugkeer tot het Ik. Op het ogenblik leeft men uit de gemeenschap, meer dan voor de gemeenschap. Men leeft zichzelf niet, maar tracht het beeld te volgen, dat de gemeenschap zich van het Ik heeft gemaakt. Men belast zich met allerhande taboes, vereert vele totems en komt in wezen niet verder. Uit de gemeenschap kan geen werkelijke vernieuwing meer voortkomen. Een werkelijke vernieuwing kan alleen voortkomen uit een werkelijke vrijwording van het innerlijk Ik. De werkelijke vrijheid is heus niet de bandeloosheid, die velen vrezen, waarvan sommigen dromen, wanneer zij het woord "vrijheid" maar horen.

Geloof mij, vrienden, wanneer niemand zegt, dat je niet stelen mag en een ieder bereid is zijn bezit met zijn naasten te delen, is diefstal een zo grote dwaasheid, dat er geen diefstal meer kan bestaan. Wanneer men voor elkaar alleen het goede zoekt, zal er geen doodslag, geen moord, geen oorlog, geen misbruik van eigen vrijheden zijn, want men zoekt dan voor anderen het beste en is bereid zichzelf daarvoor beperkingen op te leggen, uit zich veel te geven. Het 1.000 jarige rijk ligt in deze dagen nog achter de einder van de tijd verborgen. De vernieuwing zal ons uiteindelijk daarheen geleiden. U vraagt zich natuurlijk af, hoe dit alles nu samen kan hangen met de Goede Vrijdag, met alles, wat er in de laatste tijd gebeurd is enz.. Een enkeling zal zich zelfs tijdens het betoog van mijn voorganger wel afgevraagd hebben, hoe iemand de euvele moed kan hebben een zo felle aanval op godsdienst en staat te lanceren, als mijn voorganger zo-even deed.

Laat ons, vrienden, eerlijk zijn. Wat is een staat? Wat betekent een kerk, wanneer God daarin niet leeft? Wat is de kracht, de werkelijke betekenis van alle dingen, die men op het ogenblik heilig noemt, wanneer daarin niet de werkelijke kracht leeft van de Christus, de kracht, die wij de tintelende levende liefde Gods mogen noemen? Wat is de waarde van een wet, die niet voortkomt uit een eeuwige rechtvaardigheid? Niets heeft waarde, tenzij het in direct verband staat met de Goddelijke werkelijkheid, tenzij het uit God Zelf voortkomt. Waar God op de achtergrond raakt en de mens op de voorgrond gaat treden, waar - ook in de naam van God - het menselijk inzicht wordt verheerlijkt, daar zijn slechts onbelangrijke waarden en fouten te constateren. Zie in deze dagen rond u en vraag u af, hoeveel mensen zich reeds nu, elk op eigen wijze, trachten te onttrekken aan, of verzetten tegen de dwaasheden van deze tijd, die men wet, recht, Goddelijk woord enz., pleegt te noemen.

Men roept geen kerkelijke leuze, dat is waar. Maar is "Ban de bom!" dan niet een leuze, die geheel past bij het christendom? Men beseft zeer wel, dat de huidige situatie niet lang kan blijven voortbestaan. Een ieder denkt aan zijn eigen belangen. Daarom roept de één: "Red Nieuw Guinea uit de handen van Soekarno" en de ander: "Geef Indonesië zijn zin, laat Nieuw Guinea gaan". Daarom stelt de één: "Verdelg de Russen, voor zij het ons doen", terwijl een ander even vurig betoogt, dat de Russen ook mensen zijn, dat men het met de Russen toch ook heus wel eens kan worden. Ieder heeft zijn eigen opvattingen, ieder beseft, dat de toestand, die nu bestaat, onmogelijk is. Maar hoevelen grijpen werkelijk naar de innerlijke wereld, voor zij hun leuzen uitspreken, hoevelen baseren hun inzichten op de Goddelijke wetten en waarden, die in al het geschapene zijn neergelegd? Wij zullen het met de meeste leuzen van deze dagen niet, of ten hoogste slechts zeer beperkt eens kunnen zijn. Toch is het verfrissend te bemerken, dat steeds meer mensen een eigen mening beginnen te vormen, dat steeds meer mensen van de gemiddelde waarden en stellingen, van de massa af durven wijken. Zelfs in de gebieden, waarin absolute heersers bestaan, zoals in de oostelijke democratieën, groeit het verzet tegen een al te grote gelijkschakeling steeds sterker.

Waar men voor kort alleen nog de door gebruik en gewoonte geheiligde geluiden van de volksmuziek hoorde, klinken steeds doordringender de geluiden van moderne jazz. Steeds meer wordt de partijdiscipline doorbroken door de groeiende behoefte, een vraag te mogen stellen, waarop men ook inderdaad een eerlijk antwoord kan krijgen. Vele heilige beelden uit partij en kerk blijken te broos in deze dagen en breken, zonder dat men daarvoor iets gelijkwaardigs in de plaats kan stellen. Bovendien groeit de twijfel aan de juistheid van verklaringen omtrent de grootheid of heiligheid van bepaalde personen.

Wanneer blijkt, dat een bepaalde held of heilige geen werkelijke held of heilige was, zo zal dit immers ook met alle andere helden en heiligen het geval kunnen zijn? Zo ontstaat een revolutie, die naar buiten toe niet zo sterk merkbaar is, maar toch steeds sterker en zekerder naar een vernieuwing voert. Steeds groter wordt de onzekerheid. Het is juist deze onzekerheid, die steeds meer mensen tot vernieuwing voert. De vernieuwing zelf kan nooit gelegen zijn in het niet erkennen van anderen, in het verwerpen van mensen en veroordelen van anderen. De werkelijke vernieuwing, die innerlijke vrede geeft en vrede schept op aarde, kan alleen voortkomen uit de wil anderen naar hun eigen waardering te aanvaarden en hen alle diensten te bewijzen, die men hen bewijzen kan. Het is niet belangrijk, hoe een mens in de stof leeft, ook al meent men vaak, dat dit boven alles belangrijk is. Belangrijk is het, dat de mens waarlijk leeft en voor zich weet: Niets, maar dan ook niets in mijn daden is mij reden tot schaamte. Al, wat ik ben en doe, durf ik mijn God te tonen, eerlijk zeggende: Heer, ook hierin heb ik U gezocht en U alleen. Dat is vernieuwing.

Misschien vraagt men zich af: Maar waar blijft Jezus bij dit alles? Jezus is het begin en einde van deze vernieuwing, zo goed als van de vorige, omdat de Christus, die in Jezus was, immers steeds bij elke vernieuwing opnieuw de Goddelijke liefde aan de mensen openbaart. Sterk zien wij dan ook in deze dagen allerwege de lust opbloeien om uit te trekken en anderen te onderrichten en te bekeren. Weer wordt een steeds groter deel van de wereld beheerst door de stelling: Gaat en onderwijst alle volkeren.... Men vergeet steeds weer, dat het niet de zaak is anderen op te leggen, wat volgens eigen inzichten juist en goed is, maar om hen datgene te leren, wat volgens ons beste weten juist is en door de anderen werkelijk aanvaard kan worden. Breng de mensen het goede. Genees ze, help ze, maar verg van hen niet, dat zij u daarvoor dank zullen geven en uw stellingen aanvaarden, dat zij uit dankbaarheid uw waardigheid zullen toegeven en uw waarheid als de enige erkennen. De vrijheid van de vernieuwing is de vrijheid van de weg, die Jezus geniet, wanneer Hij met Zijn leerlingen door de middag gaat, met hen rust in de schaduw, of haast verwonderd met Zijn leerlingen staan blijft, schouwende op de schoonheid rond Hem: "Ziet de leliën des velds...."

Het is Jezus, die op het meer is en vis vangt, tezamen met anderen, die als een ieder werken wil en kan voor Zijn brood en toch een ogenblik later weer de Verhevene, de Leraar en Wonderdoener kan zijn. Vrijheid, die alle dingen aanvaardt, alle dingen aanschouwt en beleeft, maar toch steeds weer zichzelf kan blijven. De mens, die niets vreemd is en toch steeds weer Zijn band met God tot uiting kan brengen. Dat is de weg, die de mensheid in de vernieuwing

zal moeten gaan. Want er is geen kwaad buiten het kwaad, dat wij zelf erkennen en tot ons roepen. Er is geen demon, die macht heeft over ons, wanneer wij die demon niet erkennen en een greep geven op ons wezen door schuldbewustzijn, door handelen tegen eigen wezen en weten in. Een duivel kan misschien veel doen, maar dan zullen wij hem eerst de kans moeten geven door ons tot hem te wenden. Wat kan het Goddelijke licht aantasten? In God zijn wij onaantastbaar. Ook Jezus heeft ons geleerd, dat wij alle dingen kunnen en alles zullen kunnen bereiken, wanneer eerst maar God in ons spreekt.

Niets is onmogelijk, zegt de vernieuwing. En ook Jezus heeft dit geleerd. Wat is de juiste weg om te leven? Jezus antwoordt: Ontken, dat bezit belangrijk is. Leef voor jezelf vrij, maar erken God in jezelf en dien Hem met liefde en naar beste weten. Dien de mensen ter wille van God. Geef spijs aan hen, die hongerig zijn en troost de bedroefden en bevrijd hen, die gevangen zijn. De regels zijn oud, de wijsheid is oud, maar deze wetten leven nog in uw dagen. Zij geven regels, die vandaag gelden, ook voor de gevangenen in uw tijd, de gevangenen in een cel, maar ook de gevangenen, die gebonden zijn in een net van conventie, sociale en economische noodzaken, of verward zijn geraakt in een haast onontkoombare verwarring van politiek werken. Bevrijd allen, die, in een haat tegen alles, wat hen bindt, de laatste menselijkheid, die in hen bestaat, verteren. De oude wijsheid van vergeten leraren, de wijsheid van Jezus, blijft dan ook in de vernieuwing van kracht. Eens is de vernieuwing door de mensen zelf mislukt. Zij hebben zich van de ware Jezus afgewend, omdat Hij niet voordelig genoeg was. In uw dagen is er geen sprake meer van voordeel of nadeel. Er is nu alleen nog maar sprake van een al dan niet kunnen aanvaarden. De vraag is nu niet meer: Wat is aangener, wat is beter? Nu gaat het om licht zijn in jezelf, dan wel duister. Dit is de band met het verleden, dit is de band, die tussen de vernieuwing en Jezus bestaat.

Voor de mensheid zal het moeilijk zijn dit alles te aanvaarden. Het is altijd moeilijk ergens afstand van te doen, iets achter te laten. Wanneer u denkt aan Jezus' gang naar Golgotha, zo mag u daarbij rustig ook aan uzelf denken. Zoals Hij bij elke schrede zweet, bloedt en iets van Zijn krachten achter liet, zo zult ook u op de weg naar de werkelijke, god gewilde vrijheid, naar de erkenning van schoonheid en recht, de ware beleving van eenheid met alle dingen, die kosmische liefde wordt genoemd, met elke schrede voorwaarts iets van uw eigen vooroordelen en gevoelens van beter zijn, of uitverkoren zijn, moeten achterlaten. U zult afstand moeten doen van uw geliefde bezit. Uw gevoelens van belangrijkheid, uw idee, dat u de enig ware weg kent en de enige waarheid dient, die er onder mensen kan bestaan. Zelfs zult u uw godsdienstige zekerheid achter laten en misschien verward en verdwaasd staan in uw wereld. U zult u misschien afvragen, of ook u nu zo maar gekruisigd moet worden, lijdende ten einde toe.

Maar indien u in uzelf iets van de kracht en het geloof draagt, zult u ook hier het beeld verder kunnen volgen: Zodra Jezus sterft, is Hij omvangen door de Christusgeest, die Hem verhoogt boven alle dingen, die Hem doet herrijzen uit de dood. Niet omdat Hij Jezus is, maar omdat Hij door Zijn aanvaarding en offer deel van het al levende, van God Zelf is geworden. Zoals ook wij deel van het grote geheel kunnen zijn.

Vernieuwing is ons: Het vinden van een vrijheid, waarin wij niet meer door menselijk opzicht, voorop gezette meningen, of leerstellingen, af laten houden van al, wat voor ons licht en leven is, van al, wat wij in onszelf beseffen, een deel te zijn van de taak, die God ons in de wereld geeft, een deel van ons wezen, dat toch onverbrekkelijk met de volmaakte Schepping Gods is verbonden.

Goedenavond, vrienden.